SMMM YETERLİLİK HUKUK VE SGS HUKUK DERSLERİ EĞİTİMLERİ DEVAM EDİYOR

MURAT CEM HOCA 2026 HUKUK EĞİTİMLERİ
BORÇLAR HUKUKU ANLATIM 3. GÜN KISA NOT

İRADE BOZUKLUKLARI, TEMSİL VE BORCUN SONA ERMESİ

İKİ TAY Çerçevesi • İfa İmkansızlığı • Zamanaşımı

www.muratcemhoca.com yazısı Murat Cem Hoca tarafından hazırlanmıştır.

İrade Bozukluğu: YANILMA (HATA) TİPOLOJİSİ

Madde 30 - Esaslı yanılmaya düşen taraf sözleşme ile bağlı olmaz.

Açıklamada Yanılma

Nitelikte, Konuda, Kimlikte veya Miktarda Yanılma.

ÖSYM UYARISI: Basit hesap hataları esaslı yanılma DEĞİLDİR (Sözleşmeyi iptal ettirmez).

Temel Yanılması (Saikte Hata)

Kural: Saik (sebep/tahmin) hatası esaslı değildir.

İstisna: Dürüstlük kurallarına aykırıysa ve karşı tarafça bilinebiliyorsa esaslıdır (Örn: Altın sanıp kaplama saat almak).

İletimde Yanılma

ÖSYM UYARISI: Haberci veya çevirmenin yanlış iletmesi hukuken bir İLETİMDE YANILMA hallerindendir.

www.muratcemhoca.com yazısı Murat Cem Hoca tarafından hazırlanmıştır.

ALDATMA VE KORKUTMA MATRİSİ

ALDATMA (HİLE)

- **Kural:** Karşı taraf aldatmışsa, yanılma esaslı olmasa bile sözleşme iptal edilebilir. (Kritik Sınav Kuralı!)
- **Üçüncü Kişinin Rolü:** 3. kişi aldatmışsa, sözleşmenin iptali için karşı tarafın bunu bilmesi veya bilecek durumda olması şarttır.

KORKUTMA (İKRAH)

- **Kural:** Ağır ve yakın bir tehlike inancı (kişilik veya malvarlığına).
- **Hukuksal Korkutma:** Bir hakkın kullanılacağı tehdidi (Örn: İcra), eğer zor durumdan aşırı menfaat sağlanıyorsa korkutma sayılır.
- **Üçüncü Kişinin Rolü:** 3. kişi korkutmuşsa ama karşı taraf bunu bilmiyorsa; sözleşme iptal edilir fakat korkutulan kişi hakkaniyet gereği karşı tarafa tazminat ödemekle yükümlüdür.

www.muratcemhoca.com yazısı Murat Cem Hoca tarafından hazırlanmıştır.

İRADE BOZUKLUKLARININ SONUÇLARI: İPTAL VE TAZMİNAT

Başlangıç Anı: Yanılma/Aldatmayı Öğrendiği VEYA Korkutmanın etkisinin Kalktığı an.

1 YILLIK HAK DÜŞÜRÜCÜ SÜRE

Sonuç: Bildirilmezse sözleşme **ONANMIŞ** sayılır.

KRİTİK NOT: Onama, tazminat hakkını ortadan kaldırmaz (Çünkü aldatma/korkutma haksız fiildir).

2025 HMGS Sentezi (Vaka Analizi)

Olay: A, aracı kaza yapmamış gibi sahte raporla 04.02.2025'te C'ye satar. C, aldatıldığını 03.06.2025'te öğrenir.

Sınav Tuzağı: Süre sözleşme tarihinden başlamaz!

Hukuki Çözüm: C'nin sözleşmeyi iptal hakkı, öğrenme tarihi olan 03.06.2025'ten başlar. En geç 03.06.2026 tarihine kadar iptal hakkını kullanmalıdır.

TEMSİL MEKANİZMASI: DOĞRUDAN VE DOLAYLI TEMSİL

Temsil, vekalet gibi bir sözleşme değil, tek taraflı irade açıklaması ile ("Ol deyince olur") kurulur ve kural olarak şekle tabi değildir.

DOĞRUDAN TEMSİL	DOLAYLI TEMSİL
Hareket Tarzı: Temsil olunanın ADINA VE HESABINA hareket eder.	**Hareket Tarzı:** Kendi adına, temsil olunanın HESABINA hareket eder.
Hukuki Sonuç: Sözleşme doğrudan temsil olunan üzerinde doğar. Temsilci hak kazanmaz, borç altına girmez.	**Hukuki Sonuç:** Temsilci üçüncü kişiyle ilişkinin bizzat tarafı olur. Kazandığı hakları iç ilişki gereği temsil olunana devretmekle yükümlüdür.

ÖSYM UYARISI: Doğrudan temsilde, ayırt etme gücüne sahip sınırlı ehliyetsize (küçük veya kısıtlı) temsil yetkisi verilebilir!

YETKİSİZ TEMSİL VE YETKİNİN SONA ERMESİ

YETKİSİZ TEMSİL AKIŞI

SONA ERME HALLERİ

- **Azil (Görevden alma):** Şekle tabi değildir. (Sınav Kuralı: Bu haktan önceden feragat EDİLEMEZ).
- **İstifa**
- **Ölüm, gaiplik, iflas, ehliyet kaybı.**

İyiniyet Uyarısı: Yetkinin geri alındığı 3. kişilere bildirilmezse, yetkinin bittiği iyiniyetli 3. kişilere karşı ileri sürülemez.

KAVRAMSAL UÇURUM:
BORCU SONA ERDİRENLER VS. İLİŞKİYİ SONA ERDİRENLER

İKİTAY

BORCU SONA ERDİREN SEBEPLER

İ - İfa

K - Kusursuz Sonraki İmkansızlık

İ – İbra Sözleşmesi

T - Takas

A - Alacaklı ve Borçlu Sıfatlarının Birleşmesi

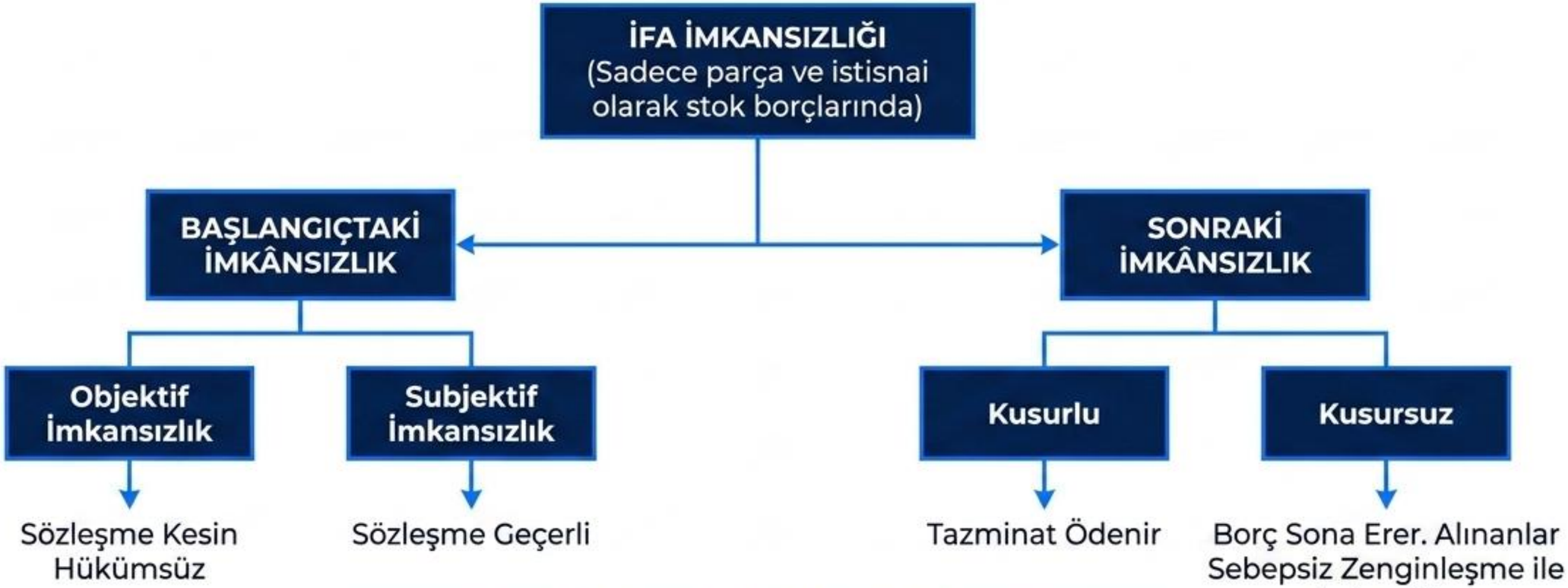
Y - Yenileme Sözleşmesi

BORÇ İLİŞKİSİNİ SONA ERDİREN SEBEPLER

- İptal
- Sözleşmenin Feshi
- Sözleşmeden Dönme
- İkale (Bozma) Sözleşmesi
- Sürenin Sona Ermesi / Ölüm / İflas

ÖLÜMCÜL SINAV TUZAĞI: Zamanaşımı borcu sona erdirmez, tam borcu eksik borç haline getirir. Zamanaşımı bir sona erme sebebi DEĞİLDİR.

İFA İMKANSIZLIĞI ZİHİN HARİTASI

Yarış Atı Rüzgâr - 2019 Hakimlik Sınavı

Ozan, 23.12.2019'da doğum yaparken ölen atı, öldüğünü bilmeden 25.12.2019'da Erdal'a satar.

Teşhis: Sözleşme yapılmadan önce herkes için imkansızlık doğmuştur (Başlangıçtaki Objektif İmkansızlık).

Sonuç: Sözleşme KESİN HÜKÜMSÜZDÜR.

ÖZEL SONA ERME HALLERİ: İBRA VE YENİLEME

İBRA SÖZLEŞMESİ

Tanım: *Alacaklının alacağından vazgeçmesi, borçlunun bunu kabul etmesidir.*

Sınav Çıkarımları:

- Tek taraflı bir işlem değil, bir Sözleşmedir.
- Asıl borcu doğuran işlem şekle tabi olsa bile, İbra sözleşmesi şekle bağlı değildir.
- Kefilin ibra edilmesi, asıl borçlunun borcunu SONA ERDİRMEZ.

YENİLEME (TECDİT)

Tanım: *Yeni bir borçla mevcut bir borcun sona erdirilmesi (Açık irade şarttır).*

Sınav Çıkarımları:

- Mevcut borç için kambiyo taahhüdünde bulunulması (poliçe/bono verilmesi) kural olarak yenileme SAYILMAZ.
- Yeni bir kefalet veya alacak senedi düzenlenmesi tek başına yenileme SAYILMAZ.

TAKAS (KUSURSUZ EŞLEŞME)

İki kişinin karşılıklı, aynı cinsten ve muaccel borçlarının tek taraflı irade beyanıyla (bozucu yenilik doğuran hak) sona erdirilmesi.

ÇIKMIŞ SORULARDAN SÜZÜLEN KURALLAR

- ✓ **Çekişmeli alacak takas edilebilir mi? -> EVET. (İleri sürülebilir).**
- ✓ **Takas hakkından önceden feragat edilebilir mi? -> EVET.**
- ✓ **Asıl borçlunun takas hakkı varken kefil ödemeden kaçınabilir mi? -> EVET.**
- ✓ **İflas halinde muaccel olmayan borç takas edilebilir mi? -> EVET. (İflas istisnasıdır).**
- ✗ **Üçüncü kişi yararına borçlanan, bunu alacağıyla takas edebilir mi? -> HAYIR.**
- ✓ **Zamanaşımına uğramış alacak takas edilebilir mi? -> EVET (Ancak takas edilebileceği anda henüz zamanaşımına uğramamış olması şartıyla).**

ZAMANAŞIMI SÜRELERİ VE TEMEL İLKELER

- **Mülkiyet Kalkanı:** Taşınmaz rehnine bağlı alacaklara zamanaşımı İŞLEMEZ.
- **İfa Sonucu:** Zamanaşımına uğramış bir borcun ifa edilmesi geçerlidir. Ödenen para ‘sebepsiz zenginleşme’ kapsamında GERİ İSTENEMEZ.

ZAMANAŞIMININ DURMASI VE KESİLMESİ

DURMA SEBEPLERİ

Kural: *Sebep ortaya çıktığında durur, kalktığında süre kaldığı yerden devam eder.*

- Velayet süresince (Çocuk-Anne/Baba)
- Vesayet süresince (Vasi-Vesayet altındaki)
- Evlilik devam ettiği sürece (Eşler arası)
- Hizmet ilişkisi süresince (Ev hizmetlisi-İşveren)
- Alacağı Türk mahkemelerinde ileri sürme imkanı yoksa

KESİLME SEBEPLERİ

Kural: *Süre sıfırlanır, kesildiği andan itibaren yeni süre (baştan) başlar.*

- Borçlunun borcu ikrar etmesi (faiz ödeme, rehin verme).
- Alacaklının dava açması, icra takibi veya iflas masasına başvurması.
- Kefil Kuralı: Asıl borçluya kesilince kefile de kesilir. (Fakat kefile kesilince asıl borçluya kesilmez).

10 YIL KURALI

Eğer kesilme; borçlunun yazılı ikrarı veya Mahkeme Kararı ile olmuşsa, asıl süre 5 yıl olsa bile yeni başlayacak süre 10 YILDIR. başlayacak süre 10 YILDIR.